

VESTNIK PROSVETNIH ZVEZ
V LJUBLJANI IN MARIBORU
LETNA NAROČNINA 15 DIN

Fr. Finžgar:

Slovenska beseda.

Praznik slovenske besede je danes.

Praznik velik, dasi tihosvečan, kakor ga še ni doživela slovenska beseda. Prvič je razpela krila, da poleti iz Ljubljane, iz srca slovenskega naroda, preko gora, čez reke in polja do vseh rojakov po domovini in tujini, do bratov Slovanov in do vseh narodov v Evropi in še dalje. Ob tej tiho-slovesni uri se ozrimo na zgodovino slovenske, tako lepe pa tako malo poznane besede.

Kakor smo Slovenci majhen narodič, samo drobce vpričo veličine mogočnih drugih narodov, kakor smo v družini slovanskih narodov najmanjši bratec, pa

imamo vendar izmed vseh slovanskih narodov najstarejši, še izviren spomenik slovenske besede.

Komaj sto let je preteklo, odkar sta blagovestnika Ciril in Metod, utemeljitelja slovanske književnosti, zapisala prvo slovansko pismo, je bila že zapisana tudi slovenska beseda, hranjena še danes v izvirniku v državni knjižnici v Münchenu. Zapisal jo je škof Abraham iz samostana sv. Korbinijana, ko je med koroškimi Slovenci vršil škofovska opravila. Preberimo samo nekaj besed, ki zvene, dasi zapisane in od naroda govorjene pred tisoč leti — skoro kakor bi bi-

le zapisane danes. Odlomek so iz očitne spovedi in se glase:

»Bože, gospodi milostni, oče bože, tebe izpovede (izpovem) ves moj greh in svetemu krstu i svetej Mariji in svetemu Mihaelu i vsem krilalcem božjim i svetemu Petru i vsem mučenikom božjim, i vsem krilalcem božjim, vsem vernikom božjim, i vsem devam pravdnim... itd.« — menda ga ni živega jezika, ki bi se ohranil tako čist in tako neizpremenjen skozi 1000 let! V tem jeziku so govorili naši pradedje po svojih domovih, v tem jeziku je govoril vojvoda s prestola na Gosposvetskem polju, v tem jeziku se je oznanjala blagovest po vseh cerkvah. Zal, da se nam razen majhnih drobcev ni ohranil noben dokument slovenskega jezika celih pet poznejših stoletij. Šele Primož Trubar, očak slovenskega književnega jezika, je izdal leta 1551. prvi slovenski tiskani knjigi: abecednik in katekizem, za njimi pa vrsto drugih knjig, zlasti še sv. pismo. In Primož Trubar je zapisal: »Zvesto Vas prosim in opominam, de vi narpoprej visoko zahvalite Gospodi Boga za le-to dobroto in za ta velik dar boži — kir se ta naš jezik tudi piše inu druka.« Za pet sto in več let spet čista, neizpremenjena slovenska beseda! S prvo slovensko knjigo pa je dobila slovenska beseda pot v svet, z njo je bil položen temelj za samostojno izobrazbo in narodno kulturo. Dasi je bila slovenska knjiga v naslednjih stoletjih še redka, množila se je od dne do dne, prodirala v vse sloje, tako da je Vodnik l. 1795. že vesel zapisal: »Po zaslugi očeta Marka Pohlina, ki je izdajal tudi knjige kmetom za potrebo in pomoč, in ne več samo za izobražence, zna sedaj že vsak pastir in pastirica brati. Od te dobe dalje pa so se oglašali čezdalje bolj pogosto prav na vseh poljih in v vseh strokah. Bili so slovničarji, pisatelji, zgodovinarji, kmetovavci, vrstveniki, dokler se ni kakor najvišji vrh

pognal nad vse pesnik Fr. Prešeren. Ta je zapel iz dna narodove duše in iz bogastva slovenskega jezika tako, da je dal slovenski besedi častno mesto v zboru evropskih narodov. Kaj pa se je kar skokoma izvršilo od l. 1850. do danes — je znano. Kaj bi se šele bilo, ko bi slovenska beseda imela svojo lastno duhovno matico, svoje ognjišče in žarišče — svojo lastno slovensko univerzo! Danes ima tudi to v Ljubljani. Danes že dobiva slovenska beseda izraza v pol milijona izvodih slovenskih knjig, ki jih izdajajo vsako leto samo kulturna društva, ustanovljena za izobrazbo širokih ljudskih plasti. In stotisoči knjig in časopisov in revij pa prihajajo vsako leto za letom med izobražene. Danes ne zveni več slovenska beseda samo v domovih kmetov in po cerkvah, danes se glasi s štirih mestnih gledališč in z več stotin ljudskih odrov po domovini. Danes se slovenska beseda uči in razlaga na stolicah univerze v Londonu, Berlinu, Parizu in v drugih mestih. Danes berejo drugi veliki narodi plodove del naših mož. Majhni smo, toda živimo živahno kulturno življenje.

Prežal, da ni ta narodič zedinjen na enem skupnem ozemlju. Nič ne de, perot duha ni mogoče omejiti. Po Radio-Ljubljana pojde poslej slovenska beseda preko vseh mej, pojde zlasti do naših bratov, ki so razkropljeni po svetu.

In Vam, bratje v Primorju, Vam v Korotanu in in Vam v Porenju in še cnim močnim v Ameriki in daljnjim v Egiptu — veljaj prvi pozdrav slovenske besede iz matuške Ljubljane — vam, ki vas bo Radio-Ljubljana vsak večer v duhu in srejo družil z domovino, in ki je nikoli ne pozabite.

Pozdravljeni, rojaki Slovenci, pozdravljeni bratje Slovani, pozdravljeni v obče človeški ljubezni vsi narodi zemlje — prvič s slovensko besedo po Radio-Ljubljana!

Ljudska univerza — po radiu.

(Govor ob otvoritvi, govoril prof. Dolenc Ivan.)

Na predvečer težko pričakovanega dne, ko bo pričela slovenska Radio postaja v Ljubljani z rednim oddajanjem poskusnega programa mi je prijetna dolžnost, da v imenu Prosvetne zveze sporočim najlepši pozdrav vsem abonentom in drugim poslušalcem in prijateljem radia. Veliko veselje navdaja naša srca v tem trenutku, ko se izpolnjuje ena naših največjih želja, da je za stalno oživetvorjena v naši lepi domovini lastna naša radio postaja. Pridružuje se mu toplo čustvo hvaležnosti do vseh tistih činiteljev, ki so kakorkoli pripomogli k tej važni pridobitvi. Zahvaliti se imamo za njo v prvi vrsti uvidevni naklonjenosti naše vlade v celoti, in prizadevanju naših zastopnikov in strokovnjakov posebej. Vsem bodi izrečena ob tej priliki najvdanejša zahvala; storili so v resnici veliko kulturno in državotvorno delo. Zato lahko ob bližajoči se desetletnici naše osvoboditve v okrilju naše krepke države s tem večjim zanosom kličemo: Živel naš ljubljani presvetli vladar, njegovo veličanstvo kralj Aleksander I.!

Slovenija ima torej že svojo močno radio-postajo, ki se bo sicer slovesno otvorila šele 28. oktobra t. l. na predvečer 10 letnice naše osvoboditve.

Pomen tega dejstva je nedogleden. Brez dvoma ga bo zabeležila zgodovina kot dogodek izredne važnosti. Naša mila slovenska govorica se bo jela glasiti širom ozračja daleč po svetu in bo stopila kot enakovredna družica v kolo drugih narodov. Veljava naše besede bo zrastle, ko se bo čula tudi ona v svetovnem koncertu in pričala o našem obstoju in napredku.

Radio-Ljubljana bo resnično žarišče, ki bo izžarevalo svoje čudovite in blagodejne žarke na vse strani in spajalo v moderno duhovno občestvo, nevidno sicer in nekako v tajinstveno združeno, vse prijatelje doma in na tujem. Posebno rojaki v bližnji ali daljni tujini se bodo iz vsega srca veselili blagodejne topline teh žarkov, ki jim bo ogrevalo

dušo, hrepenečo po sladkem govoru in vročem objemu ljube matere domovine. Bodite nam vsi iskreno pozdravljeni!

Novo postajo čakajo velike in mnogovrstne naloge, če naj bo res širiteljica in predstaviteljica naše narodne kulture.

Gojiti bo morala predvsem one temeljne dobrine, na katerih sloni prava kultura in brez katerih je vsa civilizacija le zunanja fasada na notranje trhli stavbi. Širila bo zmisel za vse pravo, lepo in dobro, ter tako pomagala oblikovati obraz naše dobe.

Skušala bo pritegniti v svoj delokrog vse panoge naše omike, imajoč vedno pred očmi vse zmožnosti in potrebe človeka kot harmonične celote. Etična stran bo prišla predvsem v poštev pri obravnavi raznih svetovno-nazornih problemov, ki slejkoprej zanimajo ves svet. Estetska plat bo tvorila pač najlepši in najprijetnejši del programa s podajanjem biservov pevske in glasbene umetnosti. Največ mesta pa bo zavzemala gotovo umsko-izobraževalna stran. Zakaj še vedno ima v vsakdanjem življenju umska izobrazba najvažnejše mesto.

Potreba čim boljše izobrazbe je vsakomur jasna. Rabi jo delavec, rabi jo obrtnik, rabi jo kmet in rabijo jo vsi drugi stanoví. V izobrazbi je moč, je bogastvo, je zmaga. Izobrazba omogoči napredek in neodvisnost posameznikov, šele prava kultura prinese resnično zavednost in samostojnost narodu.

Naš čas hiti z orjaškimi koraki naprej: Vsak dan, vsako leto prinese toliko in toliko novih iznajdb in pridobitev na raznih poljih. Konkurenca pri vseh slojih postaja vedno večja. Zato mora biti dandanes vsakdo dobro opremljen za življenski boj z raznim znanjem. Stari lepi patriarhalni časi s svojimi primitivnimi razmerami so minuli in danes je revež tisti, ki malo ali nič ne ve, beden in zapostavljen narod, ki ni doma na vseh poljih kulture in ne drži koraka s svetovno izomiko. Koliko se je

spremenilo vsled naraščanja splošne izobrazbe življenje tudi pri nas samo v zadnjih desetletjih, opaža lahko vsakdo, ki se količkaj zanima za kulturni razvoj.

Izobrazbo nam nudi cerkev, šola, knjiga, časopis, razna prosvetna in druga društva in slične ustanove. Prirejajo se predavanja, tečaji, igre, nastopi, akademije i. dr. Največ izda seveda prava samoizobrazba. Kajti malo ti pomagajo vsa taka sredstva, če se sam ne zanimaš, če se sam ne trudiš, da si na vse mogoče izpopolniš svoje znanje.

V krog teh ustanov in možnosti stopa sedaj kot najmodernejša radio. S to krasno iznajdbo se bo naše prosvetno delo silno olajšalo in poenostavilo: Z veliko manj truda in moči in stroškov se bo lahko nudilo več in boljšega vsakomur, ki se mu hoče napredka. Vse najboljše prireditve naše se bodo lahko razširile potem radia. Izvedele se bodo najprej najnovejše vesti, politične, kulturne, pridobitne vsebine. Vršili se bodo razni jezikovni, strokovni, gospodarski in drugi tečaji, prosvetni večeri in slično na enem kraju in jih bodo lahko deležni poslušalci v zadnji, najbolj oddaljeni gorski vasi, ne glede na vsakršne siceršnje zapreke. Olajšano bo delo raznim prosvetnim društvom in drugim organizacijam, ker

bo treba manj sil in napora, pa bo vseeno na razpolago dovolj mnogovrstnega poučnega in zabavnega gradiva.

Zlasti pa bo pomagano tistim posameznikom, ki so željni večje izobrazbe, pa jim usoda ni dala možnosti, da bi si jo mogli po svoji volji pridobivati. Z malimi stroški si bodo sedaj lahko zagurali celo zakladnico prvovrstnih virov in pripomočkov za splošno in strokovno izobrazbo.

Rečemo lahko z eno besedo: Celokupna omika ljudstva se bo potem žive besede v radiu lahko bolje in hitreje dvigala. Tako bo radio-postaja nova gonilna sila in dragocen motor v duševni tvorbnici našega naroda. Zato upamo, da bo učinkovito pospeševala celotni naš napredek, da bomo lahko z uspehom tekmovali z drugimi narodi. Zakaj človeštvo postaja čim dalje bolj ena sama družina: Svet se takrekoč krči in zožuje, razdalje ginevajo, meje na tleh ne morejo ovirati pota brezžičnim valovom, brzim in svobodnim kakor človeška misel, ki stremi za vedno višjimi in lepšimi ideali v smislu dejanskega bratstva med narodi.

Dal Bog, da bi tudi Radio-Ljubljana doprinesel svoj delež k temu vzvišenemu cilju!

Žena in javno življenje.

(Predavanje za ženske odseke.)

Kakor pravljica bi se bilo še pred poldrugim stoletjem glasilo, da bodo prišli časi, ko bo ljudstvo samo odločevalo o vodstvu držav in si samo po svojih izvoljenih zastopnikih delalo postavbe. Danes je to dejstvo. Blagoslov, ki rosi nad državo, ali prokletstvo, ki visi nad njo pohaja iz tistih, ki jim je ljudstvo poverilo zaupanje pri vodstvu javnih poslov. Splošna in enaka volivna pravica daje vsakemu moškiemu možnost vplivati na javno življenje. Vedno pogostejši pa so bili že v predvojnih letih glasovi iz ženskih vrst, da se tudi ženi dopusti več vpliva na javno živ-

ljenje. In resnično, tudi ta zahteva se danes vedno bolj bliža uresničenju. V mnogih državah so si žene izvojevale že velik vpliv na postavodajo. Tako v Ameriki, Nemčiji, Češki. Kar je prinesel ženi čas v drugih državah, bo brezdvomno prinesel tudi slovenski ženi v naši državi. Na to treba, da je slovenska žena pripravljena že danes.

Kakšen pa bodi poklic žene v javnem življenju? Ženska narava je povsem drugačna od moške. V možu prevladuje odločnost in že prirojena spretnost za gospodarjenje v velikem, v ženi pa ljubezen in požrtvo-

valnost. Zato je delokrog, za katerega je Bog določil ženo drugi od delokroga moškega. Tudi vloga, ki naj jo igra žena v javnem življenju različna od vloge moža, če hočemo da bo njen vpliv prinesel zaželjnega blagoslova.

Zgodovina narodov je ohranila imena marsikaterih žena in jih ovenčala s sijajem slave in nepozabnega spomina. Imenea mogočnih vladaric (Elizabeta angleška, Katarina ruska, Marija Terezija avstrijska), ki so z železno roko in tudi z vojskami vodile usodo držav. Pa te so bile bolj moški kot ženske. V vse lepšem spominu kakor ta bodo ostala v zgodovini zapisana imena žena, kakor so bile: sv. Elizabeta, sv. Blanka. Ne iz njih zunanje moči je potekal njih velikanski vpliv na okolico, ampak iz onih čednosti, ki so posebno svojske ženi: usmiljenost, požrtvovalnost, ljubezen do neumrjoče duše bližnjega. — V zasebnem življenju žena prav s temi svojskimi lastnostmi izpopolnjuje moža. Nesrečna družina, v kateri umrje mati! Ljubezni njene ne morejo nadomestiti niti stokrat pomnoženo bogastvo niti povečan ugled očetov. Žena-mati daje družini to, česar mož dati ne more. S tem bogastvom naj bi ona bogatila tudi javno življenje.

Ako je mož v resnici dober gospodar, mu žena z veseljem zaupa zgolj gospodarske posle. Njeno srce in roke najdejo drugod posla čez glavo. Slično naj bi bilo tudi v občini, v državi. Zgolj gospodarska vprašanja, ki se rešujejo v občinskih zastopih in zbornicah: n. pr. davčno, carinsko vprašanje in slično, mora zanimati moža-državljana. »Fino čuteče žene in dekleta se pač ne bodo hotele šolati za bojevnice v strastnih dnevnih političnih borbah. To bi se utegnilo zgoditi le za ceno opustošenja njih lastnega notranjega življenja. Celo najradikalnejši socialistični agitatorji s pomilovanjem govore o svojih politikujočih možeh-ženah.« Tako odličen nemški kulturni delavec (Pieper). — Ne, žena zmere nuditi javnemu življenju vse nekaj lepšega. V trdo delo mož vlivati balzama ljubezni, z nežno roko zdraviti rane v družini in človeški družbi sploh, lastnim otrokom biti dobra mati, tujim

ljubeča skrbnica, hkrati pa biti »močna žena« v pomenu, kakor nam jo slika sv. pismo (Preg. XXXI 10—31).

Zdraviti rane. Koliko jih je v človeški družbi, duševnih in telesnih! One, ki jih je zasekala vojna, niso še zaceljene, čas že odpira nove. **Duševne:** surovost, zanemarjena vzgoja, nepoučenost v verskih rečeh, pohujševanje po slabih družbah, knjigah, predstavah itd. Žena, dekle, ako rešiš le eno dušo, ki drvi propasti nasproti, si izvršila veliko delo v očeh božjih. A tvoja ljubezen do neumrjočih duš sega dalje, obsega ne le ozek krog domače vasi, ampak cel narod. Ti si želiš, da bi bila mladina, ki bo bodoči naš slovenski narod, duševno krepka, nepokvarjena, verna. Delaj na to v društvu, Marijini družbi, v krožku! Vsaj iz okolice, v kateri se ti giblješ, naj izgine surovost, kletev, pohujševanje. Tvoje dostojanstvo tirja to. S kakim ognjem so šle žene v nemški državi na delo, da se povojna mladina dvigne iz blata materializma. Njihova zasluga je v veliki meri, da je n. pr. prodrli v zbornici zakon proti šundu (umazaniam knjigam, slikam), ki kvari mlada srca. Zdi se, da bo tudi slovenska žena enkrat poklicana, da zakliče javnosti: Dovolj je javnega pohujševanja!

Prav tako široko je odprlo polje telesne dobrodelnosti. Zapuščeni bolniki, reveži, sirote, čakajo ženske ljubezni in oskrbe; moška roka je pretrda. »Siroti — breme občini, nadušljiv revež — od hiše do hiše naj gre, pohabljen invalid — država naj ga redi!« — tako odgovarja občinski mož. Zato je Cerkev od nekdaj izročala delo na karitativnem polju ženi. S pomočjo ženskih redov je Cerkev ustanovila že pred 1000 leti, ko država ni prispevala niti beliča, nebroj bolnišnic, sirotišnic, hiralnic. To delo naj bi žena časovnim razmeram primerno nadaljevala tudi danes. Po mnogih krajih, tudi pri nas v Sloveniji, so že ustanovljene lepe evetoče dobrodelne organizacije (Elizabetine družbe). Po želji zadnjega kat. škoda naj bi je ne pogrešala nobena župnija, zlasti ne v mestu in delavskem okraju. Njih delovanje bo našlo odmeva tudi pri vodilnih možeh večjih občin,

da si te same postavijo domove, ki naj nudijo udobno streho potrebnim ubožcem. Naj žena v javnem življenju pokaže, da še ni zamrla krščanska ljubezen.

Krščanska žena se zaveda, da se v zbornici poleg postav, ki urejajo gospodarske zadeve, delajo tudi postave, ki zadevajo pravice žene same. V naši državni zbornici se bo morda kmalu sklepalo o zakonu o šolah. Ženamat je prva vzgojiteljica svojim otrokom. Pred Bogom ima dolžnost vzgojiti jih za dobre kristjane in tudi za dobre državljane. Njeno delo nadaljuje šola. Cerkev je ustanavljala prve šole. Ne le učila je, ampak tudi vzgajala je s sodelovanjem staršev po šolah mladino v trdne značaje. Zavedala se je važnosti šolstva. Kakršna šola, tak bodoči narod. Zadnji čas pa se svobodomiselstvo vedno bolj prizadeva potom šole iztrgati mladino staršem, odtegniti vplivu Cerkve in jo po svoje vzgojiti — brez Boga. Ta cilj je svobodomiselstvo v nekaterih državah potom državne šole že doseglo. Vrgli so iz nje pouk krščanskega nauka in izločili vsako versko vzgojo. Ne zakrivajmo si oči: za istim ciljem teži svobodomiselstvo tudi v naši državi. Ker ga ne upa doseči naenkrat, ga skuša počasi, postopoma. Razni že predloženi načrti, kakšna bodi naša bodoča šola, pričajo o tej nameri, dalje ukinitve in omejevanja ur verskega pouka v nekaterih šolah, degradacija samostanskih šol, prepovedi Marijinih družb, siljenje mladine v Cerkvi sovražne organizacije, preganjanje katoliško mislečega učiteljstva i. t. d. Pa to so le začetni poizkusi. Razkristjanjenje, ki bi sledilo, bi kruto poseglo v pravice krščanske žene. K takim poizkusom krščanska žena ne bi smela molčati. Ko gre za njene otroke in za mladino, jo ljubezen do naroda, Cerkve in države veže, da zahteva, da šola ne trga iz otroških sreg tega, kar je njej najdražje, pogosto edina dota, ki jo more mati zapustiti otroku — trdna verska vzgoja. — Pravice krščanskih staršev do soodločevanja na šolah brani društvo »Krščanska šola«. Nudi naj tudi ženam pouka o tej zanjo tako važni zadevi. Žena so-

deluj, prepričaj nevedne, podpiraj one, ki se trudijo s teboj za srečno bodočnost naše mladine. Ko pa bo čas, tedaj naj tudi postavodajalec zaslišijo tvojo zahtevo: Našim otrokom krščansko šolo. (Gl. broš. Za versko šolo.)

In še o nečem se bo razpravljalo v zbornici, kar še bolj posega v življenje žene. To so postave o zakonu. Nam katoličanom je zakonska pogodba zakrament, posvečena po samem Gospodu Jezusu Kristusu in torej bistveno različna od drugih navadnih pogodb. Zakramentov pa Jezus ni izročil državnim oblastim, ampak Cerkvi. Zato tudi o zakonu samem odloča le ona, državi prištoja odločati zgolj o svetnih zadevah zakonske pogodbe, tako o doti, dediščini i. t. d. Svobodomiselstvo pa smatra zakon za zgolj državljansko pogodbo. Zato o njej določa država sama. Ker hoče razkristjaniti tudi družinsko življenje, zahteva civilno poroko in ločitev zakona. Prvo pomeni: poroka naj se vrši pred županom, da je zakon veljaven, drugo pa: iz tehtnih razlogov naj se zakonska smeta ločiti in vsak z drugim poročiti. Civilni zakon bije v obraz pravicam Cerkve, razporoka pa naravnost v obraz Jezusu Kristusu samemu, ki veli: »Povem vam pa, kdorkoli se loči od svoje žene in vzame drugo, prešustuje.« Postava, ki bi proglasila razločljivost zakona, bi izkopal grob družinski sreči, grob dobri vzgoji otrok, ženi pa nakopala zopet nazaj tisto suženjstvo, ki ga ji je bil Jezus z zmago nad poganstvom odvzel. Iz krščanske družice moževe bi žena postala poganska dekla strasti moževih, ki jo lahko zavre, kadar bi se mu zahotelo. Saj taka ločitev bi za moža osebno ne bila izguba; on si najde drugo, mlado in čvrsto, a strašna bi bila za ženo. S kopico otrok bi bila pahnjena na cesto, ko je v zakonu pustila polovico sebe, svoje moči, svojo lepoto, mladost. Kdo jo bo tako oropano še pogledal? Sužnja v svobodni državi! Roosevelt, predsednik Združenih držav S. A. je zapisal: »Velika možnost ločitve zakona je poguba za ljudstvo, prokletstvo za družbo, ogrožanje doma, vir nesreče za zakonske, veliko zlo za moške, še

Izposojevalnica skioptičnih slik

Ljubljana: Prosветna zveza, Miklošičeva cesta 5.

Seznam skioptičnih predavanj in filmov.

Verska in nabožna predavanja.

1. Sv. pismo. Stari zakon I. (47)
2. Sv. Pismo. Stari zakon II. (53)
3. Sv. Pismo. Stari zakon III. (52)
4. Sv. Pismo. Novi zakon I. (39)
5. Sv. Pismo. Novi zakon II. (40)
6. Cerkevna zgodovina I. (43)
7. Cerkevna zgodovina II. (34)
8. Cerkevna zgodovina III. (42)
9. Cerkevna zgodovina IV. (37)
10. Križarske vojske (52)
11. Cerkev in bratstvo (35)
12. Cerkev in delavstvo (41)
13. Cerkev in svoboda (27)
14. Cerkev in žena. Judita (45)
15. Cerkev in reveži (30)
16. Cerkev in družina (30)
17. Quo vadis (28)
18. Kristusovo trpljenje v umetnosti (49)
19. Božič v slikah (42)
20. Križev pot. — Vera (— 2. p. in 14. p.) (31)
21. Marijino življenje v slikah (49)
22. Marijino življenje v umetnosti (58)
23. Egiptovski Jožef (27)
24. Konvertiti (26)
25. Srce Jezusovo (30)
26. Sv. Frančišek Asiški (61)
27. Sv. Tarcizij (22)
28. a) M. Terezika od Deteta Jezusa (34)
28. b) Čudeži male Terezike (56)
29. Sv. Vincencij Pavlanski in kršč. dobrodelnost (30)
30. Pasijske igre v Oberamergau (38)

31. Potovanje na goro Sinaj (43)
32. Potovanje v Lurdes (65)
33. Potovanje v sv. deželo (35)
34. Potovanje v Rim (64)
35. Po potih sv. Cirila in Metoda (36)
36. Vatikan (41)
37. Pij XI. (42)
38. Preganj. kristjanov v Mehiki (51)
171. Preganj. kristjanov v Mehiki (48)
172. Preganj. kristjanov v Mehiki (48)
96. Katakombe (30)
39. Athos (35)
40. Marijina božja pot (16)
41. Sv. Alojzij (46)
42. Sv. Stanislav (4)
43. Devica Orleanska (27)
44. Sv. Jožef (12)
45. Sedem sv. zakramentov (19)
46. Deset božjih zapovedi (23)
47. Evharistični kongres v Čikagu (22)
49. Albrecht Dürer. — Marijino življenje
50. Cerkev in umetnosti (64)
51. Sv. Cecilija (42)
52. Lurdes (33)
53. Lurdes (41)

Zemljepisna predavanja.

54. Centralna Evropa (40)
55. Amerika (49)
56. Podkarpatska Rusija
58. Ljubljana
59. Gorenjska (61)
60. Dolenjska (30)
61. Bela krajina (51)

62. Julijske Alpe (51)
  63. Karavanke in Kamniške planine (48)
  64. Prekmurje (32)
  65. Primorska (35)
  66. Ob jadranski obali (26)
  67. a) Koroška I. (43)
  67. b) Koroška II. (43)
  68. Zagreb (16)
  69. Hrvatska (16)
  70. Bosna in Hercegovina (49)
  71. Bolgarija (7)
  72. Beograd in naša vladarska rodbina (25)
  73. Srbija in Macedonija (58)
  74. Črna gora in Albanija (39)
  75. a) Rumunija I. (36)
  75. b) Rumunija II. (29)
  76. Madjarska (14)
  77. Grčija (41)
  78. Čehoslovaška
  79. Rusija (49)
  80. a) Nemška Avstrija (56)
  80. b) Nemška Avstrija (60)
  80. c) Nemška Avstrija (31)
  81. Dunaj — Linz (62)
  82. Tirolska (48)
  83. a) Švica (50)
  83. b) Švica (47)
  84. Belgija (52)
  85. Holandija (51)
  86. Španija — Španska bikoborba (38)
  87. Španija (44)
  88. Nemčija (42)
  89. Berlin (41)
  90. Vožnja po Renu (31)
  91. Francija (8)
  92. Pariz (55)
  93. Versailles (48)
  94. Štajerska (2)
  95. Italija. Od Genove — Milana in Florence (38)
  97. Benetke (26)
  98. Neapelj z Vezuvom (42)
  99. Sicilija (34)
  100. a) Anglija I. (37)
  100. b) Anglija II. (31)
  101. London (62)
  102. Egipt (30)
  103. Vzhodna Indija (58)
  104. Kitajska (74)
  105. Japonska (67)
  106. Potovanje okrog sveta (56)
  107. V snegu in ledu okrog Velikega Kleka (25)
  108. Matterhorn — Monte Rosa (41)
  109. Prvi slovenski turisti na Mont Blancu (35)
  110. Tatra (24)
  111. Carigrad (34)
  112. Glavna mesta Evrope (40)
  113. Amundsenova ekspedicija na severni tečaj (61)
  114. Boj za severni tečaj (70)
  115. V deželi polnočnega solnca
  166. Vierwaldstättska jezera (27)
  167. St. Michel (mesto na gori (30)
  173. Avstralija in Nova Zelandija (58)
  174. München (62)
- Zgodovinska predavanja.**
48. Cerkev sv. Petra v Ljubljani (30)
  57. Zgodovina ljubljanske stolnice (45)
  119. Prazgodovinske izkopnine (15).
  176. Človek v prazgodovini (54).
  120. Turški boji (35)
  121. Celjski grofje (15)
  123. Napoleon (58)
  122. Francoska revolucija (58)
  124. Revolucija na Kitajskem (19)
  125. a) Balkanska vojna (46)
  125. b) Balkanska vojna (44)
  126. Svetovna vojna na turških frontah (24)
  127. a) Boljševiški režim v Rusiji (56)
  127. b) Boljševiški režim v Rusiji (56)
  128. Mirovna pogodba v Versaillesu (30)
  142. Lindbergov polet v Evropo (25)
- Naravoslovna predavanja.**
149. a) Morske živali (33)
  149. b) Morske živali (33)
  150. Živalstvo (54)
  151. Čebelarstvo (24)
  152. Podzemeljski svet (35)
  153. Zoološki vrt v Londonu (44)
  154. O zvezdah (30)
  162. Kako voda preoblikuje zemljo (13)
  168. Gobe (21)
- Kulturna predavanja.**
129. Prosvetna zveza v Ljubljani (37)
  130. Slovenska orlovsko zveza (56)
  131. Brnski tabor (32)
  132. Slovensko slikarstvo (35)

- 133. Cerkvni slogi (31)
- 135. Dr. Anton Martin Slomšek (28)
- 136. Dr. France Prešeren (19)
- 138. Fr. Schiller: Pesem o zvonu (24)
- 139. Dante: Divina Comedia (55)
- 141. Slaba knjiga (21)
- 163. Okultizem (65)
- 164. Fonetika (22)
- 170. Slavni možje (49)

Strokovna predavanja.

- 134. Dr. Janez Ev. Krek, oče slovenskega združništva (49)
- 137. Pasteur in njegov zavod (24)
- 140. Radio-oddajna postaja v Ljubljani (16)
- 143. Od zrakoplova do aeroplana (45)
- 144. Postanek moderne ladje (39)
- 145. Jugoslovanska tiskarna (21)
- 146. Tovarna »Gazela« mla na Viču (35)
- 175. Železna obrt v Tržiču (10)
- 147. Rudarsko življenje. Premog (57)
- 148. Sladkor (40)

Narodopisna predavanja.

- 155. Naši izseljenci (38)
- 156. Križev pot naših bratov ob Adriji (25)
- 157. Slovenske narodne noče (39)
- 158. Kako so se oblačili naši predniki (54)
- 169. Slovenska narodna pesem (14)

Zdravstvena predavanja.

- 159. Šport (41)
- 160. Cirkulacija krvi (18)
- 161. Dedovanje (9)
- 165. Škodljiv vpliv alkohola (12)

Pravljice.

Pepelka
 Marijin otrok
 Alice v čudežni deželi
 Martin Krpan
 Don Kišot
 Sneguljčica
 Rdeča kapica
 Pavel in Virginija
 Lisica zvitorepka
 Zakleta ladja
 Robinzon
 Janezek in Metka
 Ribničan Urban

Repoštev
 Naš vsakdanji kruh
 Hrabri krojaček

Smešnice.

Zepelin
 Kača in tobak
 Kaznovana nečimernost
 On in ona
 Meseci v letu
 Don Kišot
 Črni maček
 Obuti maček
 Maks, Maksič in brošči
 Maks, Maksič in nogomet
 Tiger v zaporu
 Gospa Holle
 Navihanci — zmaj
 Dogodivščina z mišjo
 Guvernanta
 Smešni turisti
 Kako postaneš kralj

Filmi.

- 1. Jezusovo rojstvo in mladost, 400 m
- 2. Jezusovo trpljenje, 1100 m
- 3. Sv. Sebastjan, kršč. junak, 2000 m
- 4. Sv. Tarcizij, 600 m
- 5. Lurška prikazovanja, 600 m
- 6. Knezoškoč dr. Jeglič med ameri-
skimi Slovenci, 600 m
- 7. Spovedna skrivnost, 1800 m
- 8. Sevilla, glavno mesto Španije, 300 m
- 9. Življenje v morju, 300 m
- 10. Kako nastane diamant, 150 m
- 11. Katoliški shod v Ljubljani l. 1923,
300 m
- 12. Puščavnik in skušnjavec, 100 m
- 13. Unionistični kongres na Velehradu,
300 m
- 14. Čehoslovaška armada 2000
- 15. Francoska mornarica 1500
- 16. Vinogradništvo v Franciji 300
- 17. Alzacija 200
- 18. Strassbourg 200
- 19. Versailles 200
- 20. Papež in Vatikan 2000
- 21. Holandska Indija 1200
- 22. Procesija v Saint Flenret 300
- 23. Romanje v Betaniji 300
- 24. Francoska Gvineja 300
- 25. Regia victoria, največja cvetlica 75 m.

Pogoji.

Prosvetna zveza nudi potom svoje »Izposojevalnice« vsem prosvetnim in izobraževalnim društvom, verskim organizacijam in šolam raznovrstne serije skioptičnih slik s predavanjem pod sledečimi pogoji:

1. Za redno poslovanje je nujno potrebno, da se naroče slike vsaj osem dni pred predavanjem. Navesti je treba natančno dan in uro predavanja. Ako se predavanje ponovi ali če se vrši v naslednjem društvu, se mora to istočasno z naročilom sporočiti.

2. Za vsako sliko plačajo v Prosvetni zvezi včlanjena društva 5C par; vsi ostali 1 Din od slike. Ta znesek velja samo za enkratno prednašanje slik; prav tako se odškodnina zaračuna, četudi se slike niso rabile.

3. Slike je treba vrniti naslednji dopoldan po predavanju. Na pošiljatvi se mora označiti, da ista vsebuje steklo. Poštnino sem in tja mora plačati naročnik.

4. Slike se odpošljejo vedno par dni pred določenim predavanjem, vendar pa ne prevzamemo nobene odgovornosti, ako ne bi slike pravočasno dospele.

5. Vsako poškodovanje slike je treba plačati pri vrnitvi.

6. Na brzojavna vprašanja, oziroma naročila odgovorimo brzojavno le, ako je plačan odgovor. — Telefon 2858.

7. Kdor ne vrne pravočasno slik, plača eno tretjino izposojevalnine za vsak dan.

8. Ako žele društva na posodo tudi aparat, naj javijo vedno ali imajo električno razsvetljavo in koliko voltov je napetosti. Za društva, ki nimajo na razpolago elektrike, imamo karbidno razsvetljavo. Izposojevalnina za aparat je 20 Din, za luč 5 Din, za karbid skrbi društvo samo.

9. Za operaterja se plača 20 Din na grade in vsi stroški.

10. Ako žele predavatelja iz Ljubljane, se mu morajo povrniti vsi stroški.

11. Za kino-aparat se plača 40 Din izposojevalnine. — Priporočamo, da sta

povsod dve filmski prireditvi isti dan. Ena za mladino, druga za odrasle.

Cenik novih aparatov.

1. Navadni skioptikon od 1800—2500 dinarjev z električno razsvetljavo. Za karbidno 100 Din več.

2. Boljši skioptikon od 2500 do 3000 dinarjev.

3. Epidiaskopi slabejši 3000 dinarjev, boljši od 3000—5000 Din.

4. Žarnice 520—300 Wattov 350 dinarjev; 110—220 V.

5. Žarnice 500 Wattov, močne 110, do 220 V. 460 Din.

6. Leče (kondesatorji) à 115 mm 500 Din; à 150 mm 750 Din.

7. Projekcijski objektivji od 450 do 700 Din.

8. Kino-aparati: a) Pathè-Baby, komplet, z motorjem in upom 3400 Din)

b) šolski, društveni aparati z normalno širino od 9000—12.000 Din;

c) gledališki od 18.000 do 36.000 Din.

9. Filmoli aparati: za prirejanje diazpozitivov na filmskih trakovih od 1300 do 2000 Din. Filmski trak s 50 slikami stane 80 Din.

10. Kino-nastavek k skioptičnemu aparatu od 4000—6000 Din.

11. Karbidni generator od 400 do 600 Din.

12. Karbidni gorivci s stojali od 120—150 Din.

13. Stojala za žarnico od 120 do 300 dinarjev.

Prosvetna Zveza posreduje pri nabavi za odre:

a) zastori iz pliša,

b) zastori iz klota,

c. slikarsko platno.

Tehnični oddelek izdeluje načrte za odre, dvorane, domove in za električno napeljavo.

Radio trgovina Prosvetne Zveze ima v zalogi najboljše in najcenejše detektor-ske, kakor tudi ostale radio-aparate. kupite aparat, se oglasite v Radio-trgovini, Miklošičeva cesta.

hujše za žene. — Svobodomiselnost časopisje vseh barv si je nadele nalogo, da med ljudstvom pripravlja razpoloženje za civilni zakon in za razporoko. Dan za dnem prinaša poročila o zakonolomstvih, o razporokah in s tem ubija v bralcih spoštovanje do svetosti zakona; neredko celo poveličuje svobodno lju-

bezen. Krščanska žena, v tvoji hiši naj ne bo prostora za tako časopisje. (Glej: Naša pota I. V zalogi Prosvetne zveze).

Krščanstvo je vrnilo ženi dostojanstvo, ki ji gre v družinskem in zasebnem življenju; krščanska načela edina so zmožna dvigniti njen ugled tudi v javnem življenju.

Socialni dan.

Po zgledu drugih narodov se je vršil prvič pri nas socialni dan v nedeljo 9. sept. t. l. Zadostna udeležba je potrebo takih prireditev potrdila. Začetek je storjen, upajmo, da bo prihodnje leto prineslo že večjo socialno prireditev. Resolucije, katere so bile sprejete na tem dnevu, odkrivajo rane naše dobe. Referenti so izčrpno obdelali svoja temata. Prinašamo resolucije, z željo, da se seznanijo z njimi vsi naši člani:

I. Kapitalizem.

1. Usodno zlo, ki razdeva današnjo družbo, je **kapitalizem**. Kapitalizem nam ni samo tehnično proizvajanje s stroji ali gospodarsko preračunavanje v denarju, ampak gospodarsko-pravni sistem, ki omogočuje najbolj krivično izkoriščanje delovnih stanov. To je socialno-pravni sistem, ki se je v njem vtelesil mamizem, ki mu je vse le profit; ki mu je človek-delavec stroj, toliko vreden, kolikor mu nosi profita; ki radi profita prezira božje zakone in človeške pravice. Ta gospodarsko-pravni sistem je raztrgal ljudi v dva sovražna si tabora in povzročil tako znotranjo nujno rezredni boj.

2. Kapitalizem, tako umevan, je proti naraven, protisocialen in protikrščanski: protinaraven, zakaj proti naravi je, da mrtvi kapital gospoduje nad človekom in živim človeškim delom; protisocialen, zakaj protisocialno je, kar nujno povzroča socialni razdor; protikrščanski, zakaj vsako odeduštvo je proti krščanstvu, ki je religija ljubezni in pravice.

3. Človeštvo mora v imenu naravnih zakonov, v imenu socialne blaginje in v imenu krščanstva iti v boj zoper kapitalizem.

II. Krščanska uredba družbe.

1. Po naravnem in krščanskem pojmovanju bi moralo biti narodno gospodarstvo naravnano ne na profit, temveč na to, da bi družbo smotrno preskrbovalo s potrebnimi stvarnim dobrinami.

2. V prav urejeni družbi bi moral vsakdo opravljati kako socialno koristno delo. Dohodke brez dela bi bilo treba kar najbolj omejiti; kopičenje bogastva preprečiti; delu zagotoviti zaslužek, delavcu človeka vredno življenje. Produkcija bi bila umerjena na konsum, konsum bi bil urejen po pameti.

3. Po krščanskem pojmovanju urejena družba bi bila brezredna v tem smislu, da v njej ne bi bilo, kakor dandanes, razredov, kjer eden drugega izkorišča, a drugi prvega sovraži, torej tudi ne razrednega boja, ki je dandanes le izraz tega nasprotja. Družili bi se pa ljudje po skupnih poklicih v stanove, ki bi zopet v skupni vzajemnosti dajali drug drugemu, kar vsakemu gre.

III. Zasebna lastnina.

1. Zasebna lastnina je po naravnem pravu dovoljena. S tem pa ni rečemo, da bi bila vsaka dejanska posest že lastnina ali vsaka zgolj zgodovinsko-pravno utemeljena lastnina nedotakljiva.

2. Z zasebno lastnino so združene dolžnosti. Zemlja s svojimi dobrinami mora po naravnem pravu služiti vsem.

Ako zasebna lastnina pride v očitno in trajno nasprotje s socialno blaginjo, izgubi v tistem pogledu in tistih mejah, v katerem se pokaže to nasprotje naravno-pravni zmisel za svojo upravičenost. Zato ima družba kot čuvarica socialne blaginje pravico urejati zasebno lastnino in jo podrežati skupni lastnini vseh.

3. Družba bo tem bolj urejena, čim bolj bo vsakemu posamezniku omogočeno, pridobiti si zmerno zasebno lastnino. To pa otežuje dandanes zlasti čezmerno obrestovanje, ki jemlje sadove delu in jih kopiči v rokah nekaterih. Zato je današnji gospodarski red tudi radi tega bolj nered kakor pa red.

IV. Delovna pogodba.

1. Mezdna delovna pogodba sama po sebi ni npravno nedopustna. Sklepati se pa mora enakopravno in svobodno. Dejansko je pa ta svoboda dostikrat le navidezna, ker delavca razmere silijo, da sklene tako in tako pogodbo. Če delovna pogodba ne daje delavcu tega, kar mu je potrebno za življenje, je po nauku Leona XIII. proti naravnemu pravu in krivična. Seveda tega ni vedno delodajavec kriv, ampak dostikrat le gospodarske razmere, kar je pa dokaz, da gospodarske razmere niso zdrave in so potrebne reforme.

2. Četudi je mezdna delovna pogodba sama po sebi npravno nedopustna, se skladajo s človeškim dostojanstvom vendar bolj druge vrste pogodb, tako n. pr. družbena pogodba (*contractus societatis*). Po takšni pogodbi bi dobival delavec razen tekoče plače še poseben delež iz gospodarskega iznosa. Seveda bi moral nositi tudi delež morebitne izgube.

3. Vsaka delovna pogodba bi morala zagotoviti delavcu vsaj toliko dohodkov, da more ob primerni pridnosti in varčnosti živeti ne le sam, temveč tudi njegova družina, ki ima do nje naravno pravico in zanjo naravne dolžnosti.

V. Smernice socialnega dela.

1. Ker kapitalizem izkorišča predvsem delavce, zato mora socialno delo meriti na blaginjo le teh.

a) Najbližja naloga je, da se ustvari za delavstvo smotrno socialno zakonodavstvo: poleg zakonov za zaščito delavstva in za socialno zavarovanje za bolezni in nezgode, za onemoglost in starost, za preskrbo vdov in sirot, zakoni o delavskih zaupnikih in obratnih svetih, o socialnih gospodarskih odborih za kontrolo nad veliko industrijo itd.

b) Vendar se socialna reforma ne bo mogla ustaviti na tej stopnji. Današnje mezdno razmerje je postalo radi socialnih krivic delavstvu tako mrzko, da delavstvo ne bo prej mirovalo, dokler se sploh sedanji gospodarsko-pravni red s sedanjim delovnim razmerjem ne izpremeni. Delavci, ki proizvajajo za vso človeško družbo potrebne stvarne dobrine, morajo postati enakopravni člani te družbe. Zato mora biti tudi njih delovno razmerje izraz te enakopravnosti. Možne oblike take delovne pogodbe so: 1. organizacijska pogodba (dr. Krek), kjer bi se smatralo delo za urad in bi bili delavci uradniki, torej s stalnostjo, pokojnino itd., bodisi, da bi bile lastnice podjetij industrijske korporacije ali pa komune, zlasti države; 2. družbena pogodba (*contractus societatis*), kjer bi bili delavci s podjetniki solastniki podjetij in bi tudi soodločevali o obsegu produkcije, o porazdelitvi dohodkov itd.; 3. družbena pogodba delavcev samih med seboj, kjer bi bili lastniki delavci ali še bolje delavna korporacija. Ni verjetno, da bi se mogla šablonsko uveljaviti ena sama oblika. Tudi bo moralo izkazati še le izkustvo, katere oblike so zares življenja zmožne. Zlasti pa oblike, ker bi imelo delavstvo odločujočo besedo, je potrebna še velika samovzgoja delavstva. Gospodarsko odločilen mor biti pri vseh teh oblikah dvojen vidik: prvi, očitni interes za delo, ki bi brez njega začelo gospodarstvo propadati; drugi, zagamčiti socialno blaginjo, da se ne povrne, le z drugim videzom to, kar je pri sedanjem sistemu vse obsodbe vredno.

c) Ker pogona za rešitev teh vprašanj ni pričakovati od zgoraj, zato se mora delavstvo stanovsko krepko organizirati, da bo moglo dajati svojim zahtevam

v javnosti zadosten poudarek. Samo ob sebi umevno je, da krščansko delavstvo zameta nasilje in nasilne prevrate, zato zavrača revolucionarni komunizem in marksizem.

2. Ne bo pa razen primerne nove gospodarske oblike brez novega duha. Novi gospodarski in družabni red bo moral biti oblika novega naravnega socialnega in krščanskega duha, kakor je

sedanji nered le oblika protinaravnega, protisocialnega in protikrščanskega duha.

3. Tudi boj delavstva, ki se, žal, danes vodi dostikrat v istem duhu, kakor boj materialističnega kapitalizma, se mora po vzgoji in samovzgoji prešiniti z novim duhom, tako da bo delavstvo v resnici postalo znanilec in nosilec nove, pravične, krščanske družbe in kulture.

Vsem društvom!

Svetovavslavska razstava bo v Pragi leta 1929. Obračamo se na vsa društva in čč. župne urade s prošnjo, katero smo prejeli od visokega konzulata Čehoslovaške republike v Ljubljani:

Kakor je že znano, bo prihodnjega leta prirejena v Čehoslovaški proslava tisočletnice Sv. Vavla. Odbor za omenjeno proslavo priredi poleg ostalega tudi veliko Sv. Vavla razstavo v Pragi, katera bo obsegala vse Sv. Vavlaške spomine, ali vsaj njihove fotografije. V poštev prihajajo fotografije cerkva, fotografije ali originale slik, kipov, zvonov, posod, knjig itd.

Potom ministrstva zunanjih zadev v Pragi je dotični odbor zaprosil tudi tuk. konzulat, naj bi v Sloveniji poizvedoval

po Sv. Vavlaških spominih, fotografije ali originale, katerih bi prišli v poštev za zgoraj omenjeno razstavo.

Z ozirom na prednje je konzulatu čast zaprositi sl. naslov za blagohotno informacijo, potom katerih društev, ustanov ali privatnikov bi lahko omenjeni razstavni material preskrbel. Za direktno sodelovanje bi bil konzulat sl. naslovu zelo hvaležen.

Zahvaljujoč se že vnaprej za storjeno uslugo, naproša konzulat sl. naslov, da blagovoli sprejeti izraz njegovega odličnega spoštovanja.

Prosimo blagohotnega obvestila, če bi še našla kje primerna slika, ali spomin na sv. Vavla.

Ljudska knjižnica.

Uredništvo je prejelo in priporoča sledeče knjige:

Dr. Iv. L. Zaplotnik, Janex Čebulj, misijonar v Ameriki. Življenjepisa črtica. S podobami in predgovorom dr. Ant. B. Jegliča, škofa ljubljanskega. Misijonska knjižnica, 6. zvezek. Izdalo Misijonišče v Grobljah, p. Domžale.

Lično knjižico bodo gotovo radi brali vsi naši društveniki, posebno še, ker so pisana tuja imena izvečine vsa fonetično, kar je treba posebej pohvaliti.

Letno poročilo centralnega sveta in konferene za 1926 in 1927. Kot jubilejno

letno poročilo ob praznovanju družbene petdesetletnice. S slikami 8°, 82 str. Lj., 1927. Zal. družbeni centralni svet.

To ni kako suho uradno poročilo z vrsto števil, ampak obširna knjiga z obširnimi, lepimi referati o dobrodelnosti na Slovenskem.

Josip Novak, Šmarna gora. S slikami 8°, 147 str. Ljublj., 1928, Cerkvena založba. Cena br. 14 Din.

Lepa knjiga bo zanimala v prvi vrsti vse poznavalce in obiskovalce Šmarne gore, ne da bi bili pri tem izključeni tudi vsi drugi, ki se zanimajo za lepe slovenske kraje. Pisatelj obravnava v

knjigi vsa važnejša vprašanja, naj se nanašajo že na zgodovino, obliko in sestavo zemlje, rastlinstvo, živalstvo itd. Gradiva torej dovolj, opisi živahni, tako da bo imel s knjigo vsakdo veselje.

Dr. Josip Jeraj, Socialno vprašanje. 8°, 208 str. Maribor, 1928. Tisk sv. Cirila v Mariboru. Cena 30 Din.

Knjiga bo izvrstno služila vsem našim društvnikom, ker jih bo na lahko umljiv način poučila o obsegu in bistvu vprašanja, ki ga imenujemo »socialnega«. Kdorkoli se torej za to vprašanje zanima, naj si knjigo oskrbi.

Boj in zmaga. Pravljica. Spisal Gustav Strniša, ilustriral Justin. Kot II. zvezek nove serije knjižnice »Svete vojске« je izšla knjižica s sledečo vsebino: V vasi Žeja primanjkuje vode. Mladi junak Tomažek najde po dolgih naporih v gorah vir, ki ga straži zmaj in ne dopusti, da bi vaščani napeljali vodo v dolino. Končno se Tomažku posreči ubiti zmaja in rešiti zakleto kraljčino v gorah ter vaščanom preskrbeti zdravo vodo mesto pogubnega žganja. Pravljica je zelo napeta in se bo mladini priljubila. Knjižica je bogato ilustrirana tako, da se čudimo, kako jo more nuditi založba za nizko ceno 5 Din. Dajte ljubko knjižico mladini v roke; hvaležna Vam bo za ta dar.

Brezalkoholne sadne pijače. Spisal Josip Priol, izdala »Brezalkoholna produkcija« v Ljubljani, Poljanski nasip 10. Cena broš. 10 Din, vez. 15 Din. Knjižica obravnava na 86 straneh pripravljanje brezalkoholnih sokov v domačem gospodarstvu in večjih obratih. Pisatelj se je posluževal najnovejših virov in je več-

nomaj vse sam preizkusil tako, da ne razklada kake suhoparne teorije, temveč podaja praktična navodila v poljudnoznanstvenem tonu. Veliko število slik vrednost tega dela še znatno poveča. Naj bi knjižica našla pot v sleherni dom naše domovine, da bomo vsi vedno bolj znali ceniti vrednost sadja in brezalkoholnih sadnih pijač. Naklada ni velika, zato se z naročilom požurite. Ako pošljete denar po položnici št. 14.263 v naprej, dobite knjižico poštnine prosto, sicer pa po povzetju.

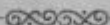
Društvom v vednost.

Pravkar je izšla v samozaložbi knjiga »Društveno pravo v Sloveniji«, ki obravnava na 238 straneh sedaj veljavno društveno pravo z vsemi spremembami iz našega ujedinenja do danes.

S to knjigo je hotel pisatelj dr. R. Andrejka izpolniti veliko praznino v našem upravnopravnem slovstvu, koje posledice je opazal kot društveni referent velikega župana ljubljanske oblasti.

Slovenija ima tako razvito društveno življenje kot nobena druga pokrajina naše države. Nujna potreba je torej, da so naša društva natančno in izčrpno poučena o vsem, kar se tiče njih postanka, delovanja in nehanja. Vse to najdejo v knjigi, ki podaja v lahko razumljivem slogu posledke večletnih znanstvenih raziskovanj vseh mogočih praktičnih primerov iz društvenega življenja.

Zato si usojamo opozoriti društva na to delo s prošnjo, da blagovolite naročiti knjigo. Cena broširani knjigi je 50 Din. Knjiga se naroča pri dr. R. Andrejku, Ljubljana, Večna pot 3.

Slomškove slike so gotove.

Visoka je pol metra, široka 33 cm. Slikal jo je akad. slikar Jan Mežan, profesor na mariborski realki; tiskala jo je v štirih krasnih barvah tiskarna sv. Cirila v Mariboru, ki je s to sliko izvršila izredno lepo delo.

Imamo tri vrste slik, ki se razlikujejo med seboj edino po različnih napisih in

sicer: 1. vrsta ima spominski napis za 700 letnico Slomškove škofije in lastnoročno posvetilo prevz. g. škofa dr. A. Karlina; 2. vrsta ima napis: Anton Martin Slomšek, narodni vzgojitelj (primer-na za šole!); 3. vrsta ima Slomškov lastnoročni podpis. — Prosimo, da pri naročilih navedete vrsto.

Med našim ljudstvom so razširjene skoro le slike tujih slikarjev in inozemskih tiskarn. Zato naj bi ne bilo slovenske hiše, ki ne bi imela Slomškove slike! Škofijski ordinarijat mariborski jo je priporočil v svojem uradnem »Oglasniku«; prosili smo tudi ministrstvo prosvete, da jo priporoči šolam. Posebno bratom na Koroškem in Primorskem naj bi bila Slomškova slika svet spomin in vedro upanje!

Cene: Slika katerekoli vrste velja pri razprodajalcu ali naravnost pri upravi »Našega doma« 25 Din. Kdor jo pa naroči po pošti in pošlje denar vnaprej, naj pošlje poleg tega še 3.50 Din za poštino in zavojnino (v inozemstvo 5 Din); če želi, da mu pošljemo sliko priporočeno, naj pošlje še 3 Din za priporočnino. Za dve sliki velja poština in zavojnina 4 Din. Kdor naroči in plača vnaprej 3—9 slik, plača za vso poštino in zavojnino le Din 6.50. Kdor naroči deset ali več slik in jih plača vnaprej, tistemu ne računamo ne poštine, ne zavojnine; razven tega mu damo še 10% popusta pri ceni; pri 20 ali več slikah mu damo 15% popusta; pri 30 ali več slikah 20% popusta; pri 50 ali več slikah 25% popusta.

Kdor naroči sliko po povzetju, plača za poštino in zavojnino Din 7.50.

Ker so slike dragocene, jih pošiljamo samo po prejšnjem plačilu ali pa po povzetju. Vplačila lahko opravljate po položnicah poštne hranilnice, ki jih dobite na vsaki pošti; vpišite naslov: Uprava »Našega doma« v Mariboru — in števil. pošto-čakovnega računa 13.577; in srednjem delu položnice pa zgoraj: Slomškove slike.

Naročniki »Našega doma« imajo to ugodnost, da dobijo slike za 20 Din. Glede poštine in zavojnine kakor tudi glede popusta pri večjem naročilu in po prejšnjem plačilu veljajo zanje isti pogoji kakor zgoraj.

To znižano ceno imajo le tisti naročniki, ki so plačali naročnino za vse leto 1928. ali pa za drugo polletje 1928. (od julija naprej); lahko so torej tudi novi naročniki, ki si od julija naprej plačajo list. Po tej znižani ceni pa si lahko kupijo sliko samo pri upravi »Našega doma« in pri društvenih poverjenikih (torej v trgovinah ne!) in sicer le toliko slik po znižani ceni, kolikor izvodov »Našega doma« imajo plačanega.

Slike se naročajo pri upravi »Našega doma« v Mariboru, Aleksandrova c. 6. I.

Ljudski oder.

Ljudski oder v Ljubljani izposojuje podeželskim odrom (društvom, ki so včlanjeni pri PZ) nastopne igre itd. Z * označene igre so najnovejši prevodi Ljudskega odra. Razen navedenih iger ima na razpolago še razne igre iz Zbirke ljudskih iger in Slovenske Talije, ki se tukaj niso navedle. Kjer ni navedeno za kakšne osebe je določena igra (n. pr. za samo moške ali samo ženske vloge), je dotična igra za mešane vloge.

I. DEL:

Zaloigre, drame in igrokazi:

Po 12 letih, *, igrokaz v 4 dejanjih. — Črnošolec, drama v 5 dejanjih. — Uboštvo, *, žaloigra v 5 dejanjih. — Pri

Hrastovih, drama v 3 dejanjih. — Ženska, drama v 4 dejanjih. — Sestra Beatrice, drama v 3 dejanjih. — Hera in Leander, žaloigra v 5 dejanjih. — Podobarji, žaloigra v 1 dejanju. — Pred smrtjo, žaloigra v 9 prizorih. — Lovski tat, igrokaz v 3 dejanjih. — Hanice pot v nebesa, igrokaz v 2 dejanjih. — Ben Hur, drama v 9 slikah. — Mrak, drama v 3 dejanjih. — Dekle z biseri, igrokaz s petjem v 5 dejanjih. — Ubijač, ljudska drama v 5 dejanjih. — Smrt pravičnega, v 2 slikah, ženske vloge. — Kacijaner, tragedija v 5 dejanjih. — Mati, drama v 3 dejanjih. — Naša kri, drama v 4 dejanjih. — Samosvoj, drama v 5 dejanjih. — Menjava, drama v 5 dejanjih. — Požar, narodni igrokaz v

4 dejanjih. — **Otroška tragedija**, *, drama v 3 dejanjih. — **Kralj na Betajnovi**, drama v 3 dejanjih. — **Hlapei**, drama v 5 dejanjih. — **R. U. R.**, kolektivna drama v 3 dejanjih. — **Razvalina življenja**, ljudska drama v 3 dejanjih. — **Ljubzen treh kraljev**, tragičen poem v 3 dejanjih. — **Kralj Lear**, žaloigra v 5 dejanjih. — **Na smrt obsojeni**, dramatična slika v 3 dejanjih. — **Ob vojni**, igrokaz v 4 slikah. — **Mlinar in njegova hči**, žaloigra v 5 dejanjih. — **Beneški trgovec**, igrokaz v 5 dejanjih. — **Tonica**, drama v 3 dejanjih. — **Kovarstvo in ljubezen**, žaloigra v 5 dejanjih. — **Trnje in lavor**, drama v 2 dejanjih. — **Prepozno**, igrokaz v 2 dejanjih. — **Star samee**, podoba iz življenja v 2 dejanjih. — **Edda**, drama v 4 dejanjih. — **Požigalka**, igrokaz v 5 dejanjih. — **V tem znamenju boš zmagal**, zgodovinski igrokaz v 5 dejanjih. — **Jakob Ruda**, drama v 3 dejanjih. — **Sin**, drama v 4 dejanjih. — **Julij Cezar**, žaloigra v 5 dejanjih. — **Izgubljeni sin**, svetopisemska žaloigra v 5 dejanjih, moške vloge. — **Ljudmila**, igrokaz v 5 dejanjih, ženske vloge. — **Lepa Vida**, *, drama v 5 dejanjih. — **Zloba in zvestoba**, igrokaz v 4 dejanjih, moške vloge. — **Prababica**, *, žaloigra v 5 dejanjih. — **Za pravdo in sree**, igrokaz v 5 dejanjih. — **Gospa z morja**, igra v 5 dejanjih. — **Potrlov greh**, *, drama v 3 dejanjih. — **Duše**, *, drama v 3 dejanjih. — **Pasijon**, ali trpljenje in smrt Kristusa, v 11 slikah. — **Quo vadis**, igra v 4 dejanjih. — **Za pravdo in sree**, tragedija v 3 dejanjih. — **Bankrot**, *, igrokaz v 4 dejanjih. — **Marija Magdalena**, žaloigra v 3 dejanjih. — **Villiam Ratcliff**, tragedija v 1 dejanju. — **Užitkarji**, kmetska žaloigra v 3 dejanjih. — **Dom**, drama v 4 dejanjih. — **Clavigo**, *, tragedija v 5 dejanjih. — **Tuji kruh**,

igra v 2 dejanjih. — **Skriti biser**, drama v 4 dejanjih. — **Reka**, drama v 3 dejanjih. — **Župan**, *, igrokaz v 3 dejanjih. — **Voznik Henschel**, igrokaz v 5 dejanjih. — **Pozna pomlad**, *, ljudski igrokaz v 5 dejanjih. — **Razbojniki**, drama v 5 dej.

2. DEL.

Ljudske in narodne igre:

Na sodnji dan, ljudska igra v 4 dejanjih. — **Omikanci**, igrokaz v 3 dejanjih. — **Naša kri**, narodna igra v 4 dejanjih. — **Na Osojah**, narodna igra v 5 dejanjih. — **Podobar**, ljudska igra s petjem v 5 dejanjih. — **Jeklo in kremen**, ljudska igra s petjem v 3 dejanjih. — **Divji lovec**, narodna igra v 4 dejanjih. — **Veriga**, ljudska zgodba v 3 dejanjih. — **Martin Krpan**, dramatična pripovedka v 5 dejanjih. — **Stari in mladi**, ljudska igra v 4 dejanjih. — **Krivoprisežnik**, narodna igra s petjem v 3 dejanjih. — **Domen**, narodna igra s petjem v 5 dejanjih. — **Testament**, narodna igra s petjem v 4 dejanjih. — **Vmeščenje kneza Valuka**, zgodovinski igrokaz v 3 dejanjih. — **Štempihar**, zgodovinski igrokaz v 3 dejanjih. — **Rokovnjači**, narodna igra s petjem v 5 dejanjih. — **Kljubovalei**, igrokaz v 1 dejanju. — **Miklova Zala**, ljudska igra v 8 slikah. — **Brat Martin**, ljudska igra s petjem v 4 dejanjih. — **Stari Ilija**, izvirna narodna igra v 3 dejanjih. — **Cvrček**, igrokaz v 5 dejanjih. — **Tihotapec**, narodna igra v 5 dejanjih. — **Deseti brat**, narodna igra s petjem v 5 dejanjih. — **Ne v Ameriko**, izvirna ljudska igra v 4 dejanjih. — **Pred vaškim znamenjem**, ljudska igra v 4 dejanjih, moške vloge. — **Andrej Hofer**, ljudska igra v 5 dejanjih. — **Deborah**, narodna igra v 4 dejanjih. — **Bele vrtnice**, narodna igra v 4 dejanjih. — **Legionarji**, igra s petjem v 4 dejanjih. —

Vsebinska: Slovenska beseda. — Ljudska univerza — po radiu. — Žena in javno življenje. — Socialni dan. — Vsem društvom. — Ljudska knjižnica. — Slomškove slike so gotove. — Ljudski oder. — Seznam skioptičnih predavanj in filmov.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva c. 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.